

KARBANTARTÁSI SZOLGÁLTATÁSOK BESZERZÉSE ÉS MUNKAHELYI EGÉSZSÉGVÉDELEM ÉS BIZTONSÁG

1. Bevezetés

A modern munkaszervezeteknél hosszú évek óta egyre elterjedtebb jelenség a kiszervezés. Egy az EU-OSHA által 2002-ben közzétett jelentés és tájékoztató [1, 2] felhívta a figyelmet erre a jelenségre, és megállapította, hogy sok vállalat ma már csak az alaptevékenységeket végzi házon belül, a kiegészítő feladatokat kiszervezik. Ezáltal beszállítói és alvállalkozói láncok jönnek létre [2], amelyek része

- az ügyfél (vagy fogadó vállalat) = a feladatot kiszervező vállalat. A munkát általában az ügyfél telephelyén végzik;
- a vállalkozó (és munkavállalói) = az a vállalat, amely szerződést köt az ügyféllel szolgáltatásnyújtásra – például karbantartási munkák elvégzésére;
- az alvállalkozó (és munkavállalói) = a vállalkozó által szakmai, illetve kisebb kiegészítő tevékenységek végzésével megbízott harmadik vállalat.

A karbantartás – legyen szó akár helyreállító vagy megelőző karbantartásról – tipikusan kiegészítő tevékenységnek számít, amelyet a vállalkozások gyakran kiadnak külső szolgáltatóknak. Az adatok azt mutatják, hogy ez a tendencia a mai napig töretlen. Egy franciaországi felmérés azt mutatta, hogy a karbantartás az egyik leggyakrabban kiszervezett feladat a francia iparban. A SESSI (Francia Ipari Kutatási és Statisztikai Hivatal) szerint a legalább 20 alkalmazottat foglalkoztató ipari vállalkozásoknak csak 2%-a végzi saját maga a karbantartási munkákat, 2005-ben e vállalatok 96%-a legalább részben kiszervezte a karbantartási feladatokat [3].

Sok vállalat a karbantartási feladatokat külső szolgáltatóknak adja alvállalkozásba, és inkább a „fő tevékenységére” összpontosít. A lépés mögött meghúzódó okokat, valamint annak előnyeit és hátrányait az 1. táblázat összegzi.

1. táblázat: A kiszervezés indokai, előnyei és hátrányai [4]

Feltevés	Előnyök	Hátrányok
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a karbantartási feladat különvált a vállalat / üzem más feladataitól, lényegében független és világosan meghatározott ▪ vannak szakmailag alkalmas szolgáltatók, amelyek megfelelő saját karbantartási megoldásokkal és biztonságos üzemeltetési rendszerrel rendelkeznek ▪ a megfelelő karbantartó vállalkozót egyértelmű kritériumok alapján választják ki 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ az erre szakosodott szolgáltatók szaktudása meghaladja az ügyfélét ▪ a jó szolgáltatók segíthetnek a karbantartási stratégia fejlesztésében ▪ a szakosodott szolgáltatók adott esetben jobb megelőző megoldásokat ismernek, amelyekkel minimalizálhatók a karbantartási feladatokhoz kapcsolódó veszélyek ▪ a vállalatok (ügyfelek) fő üzleti tevékenységükre fordíthatják figyelmüket 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ függés a szolgáltató minőségétől ▪ a vállalkozó munkavállalói nem ismerik a vállalatot/üzemet, biztonsági kultúrájuk is eltérő lehet ▪ a vállalkozónak speciális és alaposabb beavatásra, valamint fokozottabb felügyeletre van szüksége, amikor első alkalommal jár a helyszínen

2. A karbantartási munka kiszervezése: a munkahelyi biztonság és egészségvédelem kérdései

A vállalatoknál felmerülő karbantartási feladatokat hagyományosan egy belső karbantartó szakszemélyzet látta el. Az elmúlt évtizedekben azonban jelentős változások történtek a karbantartási tevékenységek szervezésében. Ma a karbantartási feladatok megoszlanak az üzemeltetők és a karbantartó személyzet között, illetve azokat részben vagy teljesen kiszervezik [5]. Egy 2005-ben Franciaországban végzett felmérés [6] szerint a francia iparban a karbantartást adják leggyakrabban alvállalkozásba.

A karbantartás megszervezésében megfigyelhető ezen fejleményeknek az egészségvédelemre és a biztonságra nézve is megvannak a következményei. A karbantartási szolgáltatások alvállalkozásba adását sokszor súlyosbító tényezőként emlegetik a biztonság és az egészségvédelem szempontjából. Egy francia munkahelyi baleseti adatbázis elemzése azt mutatta ki, hogy 2002-ben az alvállalkozásba adással összefüggő balesetek második leggyakoribb áldozatai a karbantartók voltak, őket közvetlenül az építőipari munkavállalók előzték meg.

A karbantartási tevékenységek kiszervezése a külső munkavállalók egészségére és biztonságára is hatással lehet:

- ha ismeretlen a munkakörnyezet;
- ha szétapróztak a tevékenységek (például a karbantartók nem tudják, hogy mi az, amit már saját tevékenységeik megkezdése előtt elvégeztek);
- ha nem megfelelően fogadják a külső személyzetet;
- ha nem ellenőrzik/felügyelik megfelelően a vállalkozók tevékenységeit;
- ha nincs megfelelő szaktudással rendelkező belső kapcsolattartó személy [5].

A kiszervezés a belső személyzetre is hatással lehet, köszönhetően az alábbiaknak:

- a szaktudás karbantartásával és ezzel összefüggésben a vállalkozó által végzett ellenőrző tevékenységekkel kapcsolatos nehézségek;
- a számtalan kiszervezett karbantartási műveletnek köszönhetően a berendezések és felszerelések helytelen állapotfelmérése;
- a berendezések felületes javítása (aminek következtében a berendezések állapota nem optimális) abból adódóan, hogy a külső karbantartási szolgáltatások nem állnak azonnal rendelkezésre;
- a koordináció hiánya az ügyfél és a vállalkozó, valamint a különböző (al)vállalkozók között, továbbá a folyamatban lévő munkákról folytatott megfelelő kommunikáció hiánya [5].

Az ügyfél vezető szerepvállalása, valamint az egészségvédelem és biztonság folyamatos fejlesztése melletti elkötelezettsége fontos mozgatóerőnek számít az egészségvédelem és biztonság javítása szempontjából az egész beszállítói láncban. A karbantartás kiszervezésekor ezért a vállalatoknak figyelemmel kell lenniük az elvégzettetni kívánt feladat egészségvédelmi és biztonsági vonatkozásaira, és olyan vállalkozót kell kiválasztaniuk, amely bizonyítani tudja, hogy rendelkezik a munkához szükséges szakértelemmel, továbbá működése összhangban áll a megfelelő egészségvédelmi és biztonsági rendszerekkel. Ehhez az egészségvédelmi és biztonsági szempontokat be kell építeni a beszerzési eljárásba, és a kiválasztás, valamint a szerződés odaítélésének kritériumainál kellő súllyal kell figyelembe venni az egészségvédelmi és biztonsági szempontokat.

A HSE útmutatása [7] alapján a vállalkozó szakmai alkalmasságának megítéléséhez a vállalatok az alábbiakról kérhetnek tájékoztatást:

- az elvégzendő feladathoz hasonló munkában szerzett tapasztalatait;
- egészségvédelmi és biztonsági eljárásai és gyakorlatait;
- egészségvédelmi és biztonsági teljesítményére vonatkozó friss adatok (balesetek száma stb.);
- képesítései és jártassága;
- az alvállalkozók kiválasztásának folyamata;
- az általa biztosított egészségvédelmi és biztonsági képzés, illetve felügyelet;
- a munkavállalóival folytatott konzultációra vonatkozó szabályai;
- értékeli-e alkalmasságát valamilyen független szervezet;

- tagja-e valamilyen szakmai szervezetnek;
- rendelkezik-e (vagy alkalmazottjai) valamilyen egészségvédelmi és biztonsági képzés elvégzését tanúsító dokumentummal (pl. biztonsági kártya Finnországban, VCA-bizonyítvány Hollandiában stb.). Ez egyre elterjedtebb egyes iparágakban.

Az ügyfélnek meg kell bizonyosodnia arról, hogy a vállalkozó az alvállalkozók alkalmasságának nyomon követésére és ellenőrzésére hatékony eljárásokat alkalmaz. Arról is gondoskodnia kell, hogy az alvállalkozó tájékoztatása, utasítása és képzése rendszerszerűen történjen. A megfelelő alvállalkozó kiválasztására a vállalkozó választhat az ügyfél által a vállalkozó kiválasztásánál alkalmazott kritériumokból vagy az összeset is alkalmazhatja.

3. Európai jogszabályok

A tagállamok nemzeti jogszabályaiba átültetett munkahelyi biztonsággal és egészséggel kapcsolatos európai irányelvek minimumkövetelményeket állapítanak meg a munkavállalók védelmére vonatkozóan, amelyeket akkor is alkalmazni kell, ha egy vállalat karbantartó szolgáltatót vesz igénybe. A tagállamok további nemzeti követelményeket állapíthatnak meg. Fontos ezért az adott tagállam(ok)ban alkalmazandó jogszabályokra is figyelemmel lenni.

A keretirányelv (89/391/EGK) szerint ha több vállalkozás található egy munkahelyen, a munkáltatók együttműködnek a biztonságra és egészségvédelemre vonatkozó rendelkezések végrehajtásában és cselekvésüket összehangolják a munkavállalók védelme és a foglalkoztatási kockázatok megelőzése érdekében, és tájékoztatják egymást és saját munkavállalóikat, illetve munkavállalók képviselőit ezekről a kockázatokról [8].

A keretirányelv azt is előírja, hogy a munkáltatónak biztosítania kell, hogy a munkáltató vállalkozásában, illetve telephelyén foglalkoztatott vállalkozók és munkavállalók a telephelyén folytatott tevékenység ideje alatt megfelelő tájékoztatást és instrukciókat kapjanak az egészséget és a biztonságot érintő kockázatokra, valamint a védelmi és megelőző intézkedésekre vonatkozóan.

A 92/57/EGK tanácsi irányelv foglalkozik az időszakos vagy helyileg változó építkezések biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményeivel. Az irányelvben az „időszakos vagy helyileg változó építkezés” minden olyan építkezés, amelyen magas- vagy mélyépítési munkákat végeznek, beleértve a javítási és karbantartási tevékenységeket is [9].

Az irányelv megállapítja, hogy a megrendelő vagy az építésvezető egy vagy több biztonsági és egészségvédelmi koordinátort jelöl ki minden olyan építkezésen, amelyen egynél több vállalkozás dolgozik. Az építési terv kivitelezésének szakaszában a koordinátor megszervezi például a munkáltatók közötti együttműködést, beleértve az építkezésen egymást követően tevékenykedő munkáltatókat és önálló vállalkozókat (és minden olyan személyt, aki szakmai tevékenységével hozzájárul az építési terv megvalósításához), összehangolják ezek tevékenységét a munkavállalók védelme, a balesetek és foglalkozási egészségveszélyeztető tényezők elkerülése érdekében.

Az Európai Unióban a közbeszerzések jogi alapját a közbeszerzési irányelvek, többek között a 2004/17/EK és a 2004/18/EK irányelv adják, amelyek lehetőséget adnak a szociális szempontok figyelembevételére.

Mind a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazat „különleges szektorára” vonatkozó 2004/17/EK irányelv [10], mind a közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló 2004/18/EK irányelv [11] megállapítja, hogy azokat a – mind nemzeti, mind pedig közösségi szintű – törvényeket, rendeleteket és kollektív szerződéseket, amelyek a munkavégzési feltételek és a munkahelyi biztonság terén hatályosak, alkalmazni kell a közbeszerzési szerződés teljesítése során, feltéve, hogy e szabályok és azok alkalmazása a közösségi jognak megfelelnek.

Szociális vásárlás – Útmutató szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzésben

Az útmutatót a Bizottság azért készítette, hogy bemutassa azokat a lehetőségeket, amelyeket a meglévő uniós jogi keret kínál a hatóságok számára a szociális szempontok figyelembevételére közbeszerzéseik során, hogy ne csak az ár játsszon szerepet, hanem az összességében legelőnyösebb ajánlat kerüljön kiválasztásra. Az útmutató ugyan elsősorban a hatóságoknak készült, a remények szerint azonban a magánszektor megrendelői is ihletet meríthetnek belőle. Az útmutató lépésről lépésre végigveszi a közbeszerzési eljárást, és elmagyarázza, hogyan vehetők figyelembe szociális szempontok, például a munkahelyi egészség és biztonság, a közbeszerzési eljárás különböző

szakaszaiban.

A munkavégzési feltételekkel kapcsolatos szociális szempontokat például általában helyénvalóbb a szerződésteljesítési záradékok közé felvenni, minthogy a közbeszerzési irányelvek értelmében többnyire sem műszaki leírásnak, sem kiválasztási szempontnak nem minősülnek.

A munkavállalók egészségének és biztonságának védelme érdekében helye van azonban egy építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződésben a műszaki leírások között például a munkahelyi balesetek elkerülését szolgáló intézkedések megkövetelésének és a veszélyes áruk konkrét tárolási feltételeinek.

A beszállítók, szolgáltatók és kivitelezők kiválasztásánál az ajánlattevők azon az alapon is kizárhatók, hogy nem tesznek eleget a munkahelyi egészséggel és biztonsággal kapcsolatos nemzeti jogszabályoknak.

Az ajánlatkérők a szerződésteljesítési záradékok részeként szociális szempontokat is megállapíthatnak az alvállalkozók számára, például egészségvédelmi és biztonsági követelményekkel kapcsolatban.

Kivételes esetben a szociális szempontok „további szempontként” a szerződés odaítélési kritériumainak részét is képezhetik, ha két egyenlő értékű pályázat között kell dönteni [12].

4. Karbantartással kapcsolatos európai szabványok

A szabványok tárgyi és immateriális elemek egységesítésére szolgáló hivatalos dokumentumok (műszaki előírások, módszerek, folyamatok és gyakorlatok). A szabványok biztosítják a szolgáltatások, illetve termékek bizonyos jellemzőit, úgymint kezelés, biztonság, környezetvédelmi és/vagy minőségi aspektusok. A legkorszerűbb folyamatokat és gyakorlatokat testesítik meg. Az új biztonsági követelményeknek, módszereknek és anyagoknak, valamint a technológiai fejlődésnek köszönhetően a szabványokat időről időre felül kell vizsgálni.

A karbantartási szabványok elősegíthetik a szolgáltatás minőségének javulását és azt, hogy erről az ügyfelek meg is győződhesse. A szabványok abból a szempontból is hasznosak, hogy a közös terminológia és a jobb szerződéses jogviszony révén megkönnyítik a megértést és a kommunikációt. Egyúttal a szolgáltatóknak is segítséget nyújtanak a jogszabályokban és szabályozásokban előírt követelmények betartásához [12].

A karbantartásra az alábbi szabványok vonatkoznak.

2. táblázat: Karbantartással kapcsolatos szabványok [13]

Karbantartás	CEN/TS 15331:2005 Épületek karbantartási munkálatainak tervezési, irányítási és ellenőrzési előírásai (megjegyzés: a szabványt nemrég átdolgozták és EN 15331:2011 néven tették közzé)
	EN 13269:2006 Karbantartás – iránymutatás a karbantartási szerződések elkészítéséhez (megjegyzés: korábban ENV [előzetes szabvány] 13269, 2001-ben tették közzé)
	EN 15341:2007 Karbantartás – fő karbantartási teljesítménymutatók
	CEN/TR 15628:2007 Karbantartás – karbantartói képesítések (megjegyzés: jelenleg átdolgozás alatt, EN-szabvánnyá válik)
	EN 13460:2009 Karbantartás – karbantartási dokumentáció (megjegyzés: az első változatot 2002-ben tették közzé)
	EN 13306:2010 Karbantartás – karbantartási terminológia (megjegyzés: az első változatot 2001-ben tették közzé)

EN 13306:2001 Karbantartási terminológia

Ez az európai szabvány meghatározza a karbantartás technikai, adminisztratív és irányítási területein használatos általános kifejezéseket és definíciókat [4]. Egyes nemzeti szintre átültetett EN 13306 szabványok többnyelvűek. Ezek a definíciók hasznosak a hatékony kommunikáció, valamint az ügyfél és a vállalkozó(k) közötti félreértések elkerülése szempontjából.

EN 13460:2009 Karbantartás – karbantartási dokumentáció

E szabvány általános iránymutatásokat fogalmaz meg az egy adott elemhez (legkésőbb az üzemkész állapotot megelőzően) mellékelendő műszaki dokumentációhoz az elem karbantartásának támogatása érdekében, és elsősorban tervezőknek, gyártóknak, műszaki szövegíróknak és a dokumentációk összeállítóinak készült.

EN 13269:2006 Karbantartás – iránymutatás a karbantartási szerződések elkészítéséhez

Ez a szabvány útmutatást ad a karbantartási szerződések elkészítéséhez, segítséget nyújt a vállalatoknak karbantartási szerződéseik elkészítésekor. Minden karbantartási szolgáltatásra (karbantartási műveletek, valamint tervezés, irányítás és ellenőrzés), minden típusú elemre, továbbá mind a belföldi, mind a több ország közötti szerződésekre kiterjed.

EN 15341:2007 Karbantartás – fő teljesítménymutatók

Ez a szabvány a karbantartásra vonatkozóan határoz meg fő teljesítménymutatókat, továbbá egy rendszert is bemutat a fő teljesítménymutatók kezelésére a karbantartási teljesítmény mérése céljából. A szabvány tárgya a karbantartás általában, azaz nem egy konkrét berendezésre vagy iparágra szorítkozik, továbbá a szabványban használt mutatók legtöbbje minden ipari és támogató létesítményre, illetve eszközre (épületek, infrastruktúra, szállítás, forgalmazás, hálózatok stb.) alkalmazható.

CEN/TS 15331:2005 Épületek karbantartási munkálatainak tervezési, irányítási és ellenőrzési előírásai

Ez a műszaki leírás a tulajdonosok és felhasználók céljai, valamint a karbantartás elvárt minősége szerint állapítja meg az épületek és környező területeik karbantartási munkálatainak tervezésekor, irányításakor és ellenőrzésekor alkalmazandó szempontokat és általános módszereket. A szabvány célja, hogy segítse a karbantartás költségvetésének megtervezését és a karbantartási tevékenységek ütemezését az épületek rentabilitásának javítása érdekében.

CEN/TR 15628:2007 Karbantartás – karbantartói képzések

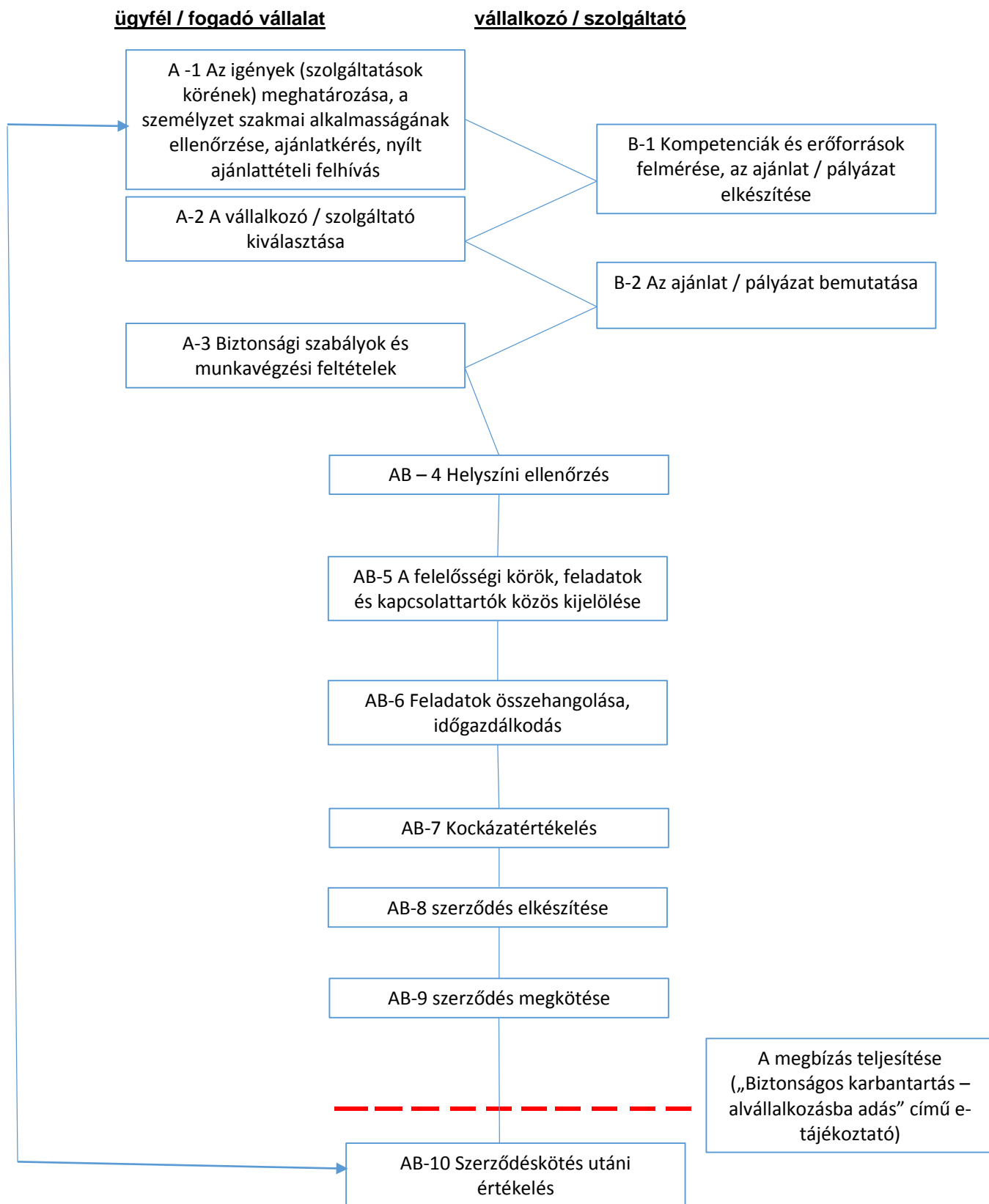
Ez a technikai jelentés a karbantartásban dolgozók kompetenciaszintjeinek meghatározásával, valamint az e kompetenciák érvényesítéséhez szükséges tudásszintekkel kapcsolatban nyújt információkat a jelenlegi helyzetről.

A dokumentum három kategóriába sorolja a karbantartókat – európai karbantartó technikus, karbantartási felügyelő és vezető –, és mindegyik kategóriára vonatkozóan részletezi a különböző kompetenciaterületeken szükséges tudásszintet, illetve ennek megfelelően a karbantartók képzésébe beépítendő követelményeket, többek között a biztonság és a munkakörnyezet tekintetében.

5. A karbantartási szolgáltatások beszerzésének egészségvédelmi és biztonsági vonzatai

Az alábbi ábra áttekintést ad a beszerzési folyamatról az ügyfél (bal oldal) és a vállalkozók (külső szolgáltatók, jobb oldal) különböző lépéseinek bemutatásával (A = az ügyfél feladatai, B = a vállalkozó feladatai. Az AB jelöléssel ellátott feladatok mindkét fél felelősségi körébe beletartoznak). A lépések részletes leírása az ábra után található.

1. ábra: A karbantartási szolgáltatások kiszervezési lépéseinek áttekintése

A-1 Az igények (szolgáltatások körének) és a követelmények meghatározása

A munkák és feladatok kijelölésével párhuzamosan eljárásokat kell kialakítani annak biztosítására, hogy a vonatkozó nemzeti törvényeket és rendeleteket, valamint az adott munkahely saját egészségvédelmi és biztonsági követelményeit meghatározzák és beépítsék a karbantartási szolgáltatások beszerzésére irányuló eljárásba. A beszerzési stratégiának ajánlatértékelési stratégiákra és olyan modellekre is ki kell terjednie, amelyekkel tesztelhető, hogy az ajánlattevő megfelel-e az egészségvédelmi és biztonsági előírásoknak. A vállalkozó kiválasztásának előkészítésében meg kell határozni azokat a kritériumokat, amelyek mentén értékelik a vállalkozó egészségvédelmi és biztonsági normáit.

B-1 Kompetenciák és erőforrások felmérése, az ajánlat / pályázat elkészítése

Nyílt ajánlattételi / pályázati felhívás közzétételkor a (lehetséges) ajánlattevő / pályázó (karbantartó szolgáltató) ellenőrzi az igényeket és követelményeket (lásd: A-1) és összeveti azokat saját kapacitásaival és erőforrásaival.

Számos vállalat rendelkezik a beszállítói magatartás általános szabályait felsoroló magatartási kódexszel [14]. A vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó jelentésekből [15] is lehet tájékozódni a vállalatok által a szociális és környezetvédelmi területen követett alapelvekről, amelyeket üzleti tevékenységeik során és az érdekelt felekkel szemben alkalmaznak [16]. Léteznek emellett különböző üzleti és beszerzési információs platformok, ahol a beszerzéssel és a biztonsági intézkedésekkel kapcsolatban lehet információkhoz jutni [17].

A-2 A vállalkozó / szolgáltató kiválasztása

A(z) (al)vállalkozók kiválasztásának általános, illetve egészségvédelemmel és biztonsággal összefüggő szempontjairól, továbbá az ezzel kapcsolatos mutatókról és információforrásokról a 3. táblázat ad áttekintést.

3. táblázat: A(z) (al)vállalkozók kiválasztásának szempontjai / kritériumai, és az ezzel kapcsolatos mutatók és információforrások [4; 18; 19; 20; 21]

Szemponctok / kritériumok	Mutatók	Források
Technikai alkalmasság a szerződés teljesítésére	<ul style="list-style-type: none"> a vállalat fő tevékenységei hasonló munkában szerzett tapasztalat technikai felszereltség minőség-ellenőrzési rendszer jártasság és képesítések speciális képesítések (pl. ISO 9606 szabványnak megfelelő hegesztés) [35] 	<ul style="list-style-type: none"> a vállalat honlapja az ajánlattevő / pályázó portfóliója tanúsítványok a minőség-ellenőrzési rendszer dokumentációja referenciák más ügyfelektől
Egészségvédelem és biztonságos üzemeltetés	<ul style="list-style-type: none"> egészségvédelmi és biztonsági szabályzatok biztonságos munkavégzési rendszerek egészségvédelmi és biztonsági képzés egészségvédelmi és biztonsági teljesítmény technikai felszereltség és személyes védőfelszerelések 	<ul style="list-style-type: none"> általános biztonsági szabályok a biztonságos munkavégzésre vonatkozó nyilatkozatok tanúsítványok a biztonságos üzemeltetésre vonatkozóan (pl. BeSaCC belga vállalkozói biztonsági követelmények [19] / MASE Manuel d' Amélioration Sécurité des Entreprises [20] / SCC vállalkozói biztonsági ellenőrző lista [21]) minőségirányítás (pl. ISO 9000) egészségvédelem és biztonságos üzemeltetés (pl. OHSAS 18001) környezetközpontú irányítás (pl. ISO 14001) ellenőrzések, akkreditációk

		<ul style="list-style-type: none"> a szolgáltató baleseti és egészségi statisztikái
Az alvállalkozók kiválasztása és felügyelete	<ul style="list-style-type: none"> beszerzéskezelés ajánlattevőnél felügyeleti rendszer 	<ul style="list-style-type: none"> az alvállalkozók kiválasztásának dokumentációja ellenőrzések egyéb közlések
Rendkívül alacsony színvonalú ajánlatok / rossz egészségvédelmi és biztonsági normák kockázatával járó ajánlatok	<ul style="list-style-type: none"> költségszámítás ütemezés 	<ul style="list-style-type: none"> az ajánlat / pályázat tartalma munkaértekezletek kommunikáció az ajánlattevővel / pályázóval

A közbeszerzési irányelvek lehetővé teszik azon tagállamok hatóságai számára, amelyek erre nemzeti jogszabályaikban lehetőséget nyújtanak, hogy közbeszerzési eljárásaikból minden olyan jelentkezőt vagy ajánlattevőt kizárjanak, amely nem felelt meg a jogszabályok rendelkezéseinek. Ezek a kizárásra vonatkozó záradékok például az egészséggel és biztonsággal kapcsolatos rendelkezéseknek való nem megfelelésre is kiterjedhetnek [12].

B-2 Az ajánlat / pályázat bemutatása

Ha az ügyfél és a szolgáltató(k) között széles körű, hosszú távú együttműködésre van szükség (pl. a feldolgozóiparban), hasznos, sőt bizonyos esetekben elengedhetetlen lehet, hogy az ajánlatot / pályázatot egy moderátor közreműködésével tartott munkaértekezleten mutassák be. A prezentáció alatt a biztonsági koncepciók és normák részletesen megvitathatók.

A-3 Helyszínspecifikus biztonsági szabályok és munkavégzési feltételek

Az ajánlattevő / pályázó kiválasztása után az ügyfél tájékoztatást nyújt a helyszínspecifikus biztonsági szabályokról és munkavégzési feltételekről.

AB-4 Helyszíni ellenőrzés

A helyszíni ellenőrzések segítenek az ügyfél és a vállalkozó közötti félreértések minimalizálásában. A biztonsági szabályokat a munkavégzés helyszínén meg kell vitatni és tisztázni kell, mielőtt még a tényleges munkavégzés megkezdődne. A helyszínen esetlegesen felmerülő további kockázatokat figyelembe kell venni és meg kell egyezni a további intézkedésekben, amennyiben ez szükséges.

AB-5 A felelősségi körök, feladatok és kapcsolattartók közös kijelölése

A szerepekben, felelősségi körökben és feladatokban való megegyezés szintén lényeges lépése a beszerzésnek. Idetartozik többek között a koordinátor kijelölése, a felügyelők és kapcsolattartók megnevezése és a kommunikációs struktúrák meghatározása.

AB-6 Feladatok összehangolása, időgazdálkodás

Ha a karbantartást nem az üzemszünet ideje alatt végzik, a termelő és a karbantartó személyzet között jó koordinációra van szükség. Amennyiben egyidejűleg több vállalkozó több tevékenységet végez a helyszínen, az szilárd alapokon nyugvó projekttervet és munkaidő-beosztást tesz szükségessé a zavarok megelőzése érdekében. A tervezési folyamatban az idő szempontjából kritikus kockázatokat és a biztonsági időráhagyás (pufferidő) lehetőségét is fontolóra kell venni. Noha az egészség és a biztonság az elsődleges szempont, a hatékonyság a vállalkozók munkájának és a teljes projekttervbe, illetve folyamatba illeszkedésének megfelelő összehangolásával, valamint az alapos kommunikációval is növelhető.

AB-7 Kockázatértékelés

A karbantartási tevékenységekhez kapcsolódó kockázatértékelés különösen jó együttműködést igényel a vállalkozó és az ügyfél között: a megfelelő kockázatértékelés(ek)hez mindkét fél részvételére szükség van.

A kockázatértékelést az ügyfélnek és a vállalkozónak még a karbantartás megkezdése előtt el kell

végeznie és jóvá kell hagynia. További részleteket erre vonatkozóan a „Biztonságos karbantartás – alvállalkozásba adás” című e-tájékoztatóban talál [22].

AB-8 / AB-9 A szerződés elkészítése és megkötése

Az előző lépések befejezése után elkészíthető a szolgáltatási szerződés. A technikai, pénzügyi és jogi kérdésekre vonatkozó feltételek mellett jó gyakorlatnak tekinthető, ha a szerződésbe az egészséggel és biztonsággal kapcsolatos követelményeket is belefoglalják. Ez jó módja annak, hogy a vállalkozó tisztában legyen az ügyfél egészségvédelmi és biztonsági követelményeivel és azzal, hogy miért tartozik felelősséggel.

Az EN 13269 európai szabvány szerint a biztonsági és egészségvédelmi szempontok szintén elemei egy szerződésnek (lásd a 4. szakaszt).

A szerződés megkötése egy formális cselekmény, és miután arra sor került, a szolgáltató(k) megkezdheti(k) a munkát. A karbantartási munkák alvállalkozásba adásának biztonsági és egészségvédelmi vonzatai a tárgya a „Biztonságos karbantartás – alvállalkozásba adás” című e-tájékoztatónak [22].

AB-10 Szerződéskötés utáni értékelés

A szerződés és mellékletei részletes információkat tartalmaznak az elvégzendő szolgáltatásokról. Változtatásokra azonban a munkavégzés során is szükség lehet. Annak érdekében, hogy mód nyíljon a karbantartási stratégia, a munkafolyamat vagy az ügyfél és a vállalkozó közötti kapcsolattartás esetleges jövőbeni javítására, a szerződéskötés után értékelést kell végezni. Ideális esetben mindkét fél gyűjt adatokat, továbbá feljegyzi tapasztalatait és információit a teljes karbantartási folyamat alatt. Ez az információ visszajelzésként hasznosítható az ügyfél és/vagy a vállalkozó számára, amelynek segítségével javíthatnak technikai, szervezeti, valamint egészségvédelmi és biztonsági teljesítményükön. Emellett jövőbeli referenciaként is szolgál.

6. Szakirodalom

- [1] EU-OSHA – Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség (2002): „Jelentés – A szerződéses munkakapcsolatok új formáinak munkavédelmi vonatkozásai”, az Európai Községek Hivatalos Kiadványainak Hivatala, Luxembourg. Elérhető az alábbi címen: <https://osha.europa.eu/hu/publications/reports/206/view>
- [2] EU-OSHA – Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség (2002): 25. sz. tájékoztató – „A szerződéses munkakapcsolatok új formáinak munkavédelmi vonatkozásai”, az Európai Községek Hivatalos Kiadványainak Hivatala, Luxembourg. Elérhető az interneten az alábbi címen: https://osha.europa.eu/hu/publications/factsheets/hu_25.pdf/view
- [3] EU-OSHA – Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség: 90. sz. tájékoztató – „Karbantartás és munkahelyi biztonság és egészségvédelem – Statisztikai áttekintés”. Luxembourg 2010. Elérhető az alábbi címen: <https://osha.europa.eu/hu/publications/factsheets/90/view>
- [4] Schliephacke, J. (2001): „Fremdfirmeneinsatz - Checklisten helfen dem Auftraggeber beim Umgang mit Fremdfirmen”, Sicherheitsingenieur, No. 12
- [5] EU-OSHA – Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség: 12. sz. magazin, 2011, C.Grusenmeyer, Improving understanding of maintenance organisation to ensure safe maintenance activities in companies. Elérhető az alábbi címen: <http://osha.europa.eu/en/publications/magazine/magazine12/view>
- [6] EU-OSHA – Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség: „Karbantartás és munkahelyi biztonság és egészségvédelem – Statisztikai áttekintés”. Luxembourg 2010. Elérhető az alábbi címen: http://osha.europa.eu/en/publications/literature_reviews/maintenance_OSH_statistics
- [7] HSE 2002: „Use of contractors – a joint responsibility”, <http://www.hse.gov.uk/pubns/indg368.pdf>
- [8] A Tanács 89/391/EGK irányelve (1989. június 12.) a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről, az Európai Unió Hivatalos Lapja L 183., 1989.6.29., 1–8. o., <http://eur-lex.europa.eu/legal->

content/HU/ALL/?uri=CELEX:31989L0391

- [9] A Tanács 92/57/EGK irányelve (1992. június 24.) az időszakos vagy helyileg változó építkezések biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményeinek végrehajtásáról (nyolcadik egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében), az Európai Unió Hivatalos Lapja L 245., 1992.8.26., 6–22. o. Elérhető az alábbi címen: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:31992L0057>
- [10] Az Európai Parlament és a Tanács 2004/17/EK irányelve (2004. március 31.) a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról, az Európai Unió Hivatalos Lapja L 134., 2004.4.30., 1–113. o. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0017&from=EN>
- [11] Az Európai Parlament és a Tanács 2004/18/EK irányelve (2004. március 31.) az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról. HL L 134., 2004.4.30., 114–240. o. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0018&from=EN>
- [12] Európai Bizottság, Foglalkoztatási, Szociális és Esélyegyenlőségi Főigazgatóság (2010): „Szociális vásárlás – Utmutató szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzésben”. Elérhető az alábbi címen: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6457&langId=en>
- [13] Stroyan, J., Brown, N. (2002): Study on the implementation of service standards and their impact on service providers and users, Technopolis Group, <http://ftp.cen.eu/CEN/Sectors/List/Services/Technopolis20120124.pdf>
- [14] Tantaline (2010): Code of Conduct for Suppliers and sub-contractors. A 2010. szeptember 14-i állapot szerint elérhető az alábbi címen: <http://www.tantaline.com/Code-of-conduct-for-suppliers-353.aspx>
- [15] Vattenfall (2010): Corporate social responsibility report 2009. A 2010. szeptember 14-i állapot szerint elérhető az alábbi címen: <http://www.vattenfall.com/en/file/2-20100331-094929.pdf>
- [16] EU-OSHA – Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség (2010): Bevezetés a vállalati társadalmi felelősségvállalásba (CSR). <http://osha.europa.eu/en/topics/business/index.html/csr>
- [17] CSR Europe (2010): The European business network for CSR. A 2010. szeptember 14-i állapot szerint elérhető az alábbi címen: <http://www.csreurope.org/cgi-bin/search.cgi?m=any&q=procurementKrug>, P. (2010): LAA NRW: Arbeitsschutz bei Vertragsarbeit. Landesweites Programm. http://www.nordrheinwestfalendirekt.de/broschuerenservice/download/546/EDITA_9.pdf
- [18] The Institution of Engineering and Technology (2010): Contractor Management. <http://www.theiet.org/factfiles/health/hsb19.cfm?type=pdf>
- [19] BeSaCC-VCA (2010): BeSaCC belga vállalkozói biztonsági követelmények. A 2010. szeptember 14-i állapot szerint elérhető az alábbi címen: <http://www.besacc-vca.be>
- [20] MASE (2010): Manuel d' Amélioration Sécurité des Entreprises. A 2010. szeptember 14-i állapot szerint elérhető az alábbi címen: <http://www.mase.com.fr>
- [21] SCC-Sekretariat (2010): Vállalkozói biztonsági ellenőrző lista. <http://www.scc-sekretariat.de>
- [22] EU-OSHA (2012): 62. sz. tájékoztató – „Biztonságos karbantartás – alvállalkozásba adás”. Elérhető az alábbi címen: <http://osha.europa.eu/en/publications/e-facts/e-fact-62-safe-maintenance-working-with-contractors-and-subcontractors/view>